

FERENC PÁPA ÜZENETE
A TÖMEGTÁJÉKOZTATÁS 57. VILÁGNAPJÁRA
2023. MÁJUS 14.

Szívvel szóljunk

„Igazság szerint és szeretetben” (Ef 4,15)

Kedves Testvérek!

Miután a korábbi években az „elmegy, lát” és a „meghallgat” igékről mint a jó kommunikáció előfeltételeit kifejező szavakról elmélkedtem, ezzel, a tömegtájékoztatás 57. világnapjára szánt üzenetemmel a „szívvel szólás” témára szeretnék összpontosítani. A szív indít bennünket arra, hogy elmenjünk, lássunk és meghallgassunk, s a szív az, ami nyitott és befogadó kommunikációra készlet. Miután begyakoroltuk a meghallgatást, melyhez várakozásra és türelemre van szükségünk, tartózkodva álláspontunk előítéletes érvényesítésétől, beléphetünk a párbeszéd és megosztás dinamikájába, mely éppen a *szívélyes kommunikálást* jelenti. Ha tiszta szívvel hallgattuk meg a másik embert, akkor képesek leszünk arra is, hogy *igazság szerint és szeretetben* beszéljünk (vö. Ef 4,15). Nem attól kell félnünk, hogy kimondjuk az igazságot, még ha ez néha kellemetlen is, hanem attól, hogy ezt szeretet nélkül, szív nélkül tegyük. Mert „a keresztény ember programja – ahogy XVI. Benedek pápa írta – a »látó szív«”.¹ Olyan szív, amely lüktetésével lényünk igazságát tárja fel, és ezért hallgatnunk kell rá. Ez vezet el ahhoz, hogy egy hullámhosszra hangolódjunk, hogy az ember a másik szívének dobbanását is érezze saját szívében. Így történhet meg a találkozás csodája, amely után egymásra együttérzéssel, a másik ember gyengeségeire pedig tisztelettel tekintünk, ahelyett, hogy hallomás alapján ítélkeznénk, viszályt keltenénk és megosztottságot szítanánk.

Jézus arra figyelmeztet bennünket, hogy minden fát a gyümölcséről lehet felismerni (vö. Lk 6,44): „A jó ember szívének jó kincséből jót hoz elő, a rossz ember pedig a rosszból rosszat. Hisz a száj a szív bőségéből beszél” (Lk, 6,45). Ahhoz, *hogy valaki igazság szerint és szeretetben kommunikáljon*, meg kell tisztítania a szívét. Csak ha tiszta szívvel hallgatunk és beszélünk, akkor tudunk túllátni a látszaton és legyőzni a hangzavart, mely nem segíti a megkülönböztetés bonyolult világunkban, a hírközlés területén sem. A szívvel való beszédre szóló felhívás radikális kihívás korunk számára, amely éppúgy hajlamos a közönyre, mint a felháborodásra, ami néha az igazságot eltorzító és eszközként kihasználó félretájékoztatáson alapul.

¹ Vö. *Deus caritas est* enciklika, 31.

Szívélyesen kommunikáljunk

A szívélyes kommunikáció azt jelenti, hogy azok, akik olvasnak vagy hallgatnak bennünket, megértik, hogy együttérzünk korunk embereinek örömeivel és félelmeivel, reményeivel és szenvedéseivel. Aki így beszél, az szereti a másikat, mert törődik vele, és védi a szabadságát anélkül, hogy megsértené azt. Ezt a stílust ismerhetjük fel abban a titokzatos vándorban, aki a golgotai tragédia után szóba elegyedik a tanítványokkal az Emmausz felé vezető úton. A feltámadt Jézus szívvel beszél hozzájuk, tisztelettel kíséri fájdalmuk útját, felajánlja, nem pedig rájuk erőlteti magát, és szeretettel nyitja meg szemüket a történet mélyebb megértésére. Sőt, utólag teljes örömmel kiálthatják, hogy lángolt a szívük, amikor útközben beszélgetett velük és kifejtette az Írásokat (vö. Lk 24,32).

A történelem szétszakadásokkal és ellentétekkel teli időszakában – melyektől sajnos az egyházi közösség sem mentes – a „nyitott szívvel és kitárt karral” való kommunikálás kötelessége nemcsak a tájékoztatás területén dolgozóakra vonatkozik, hanem minden ember felelőssége. Mindannyian arra vagyunk hivatva, hogy keressük és kimondjuk az igazságot, mégpedig szeretetben. Különösen mi, keresztények kapunk újra és újra figyelmeztetést, hogy őrizzük nyelvünket a rossztól (vö. Zsolt 34,14), mert – amint a Szentírás tanítja – egyazon pillanatban dicsérhetjük vele az Urat és átkozhatjuk az embereket, akik Isten képmására vannak teremtve (vö. Jak 3,9). Rossz szó nem hagyhatná el a szánkat, „hanem csak olyan, amely alkalmas az épülésre, hogy amiben kell, javára váljék a hallgatóknak” (Ef 4,29).

Néha egy szeretetteljes szó még a legkeményebb szívek falán is rést tud ütni. Erre az irodalomban is találunk példát. A *jegyesek* című regény XXI. fejezetének arra az emlékeztető szakaszára gondolok, amelyben Lucia addig beszél szívhez szólóan a Névtelenhez, amíg az – lefegyverezve és egy egészséges belső válságba jutva – végül enged a szeretet szelíd erejének. Ugyanezt megtapasztalhatjuk a polgári együttélésben is, ahol a kedvesség nem csupán a jó modor része, hanem hathatós ellenszere a kegyetlenségnek, amely sajnálatosan megmérgezheti a szíveket és a kapcsolatokat. A médiában arra van szükség, hogy a kommunikáció ne a haraghoz és veszekedéshez vezető dühös indulatot táplálja, hanem segítsen az embereknek józanul gondolkodni, kritikusan és mindig tisztelettudóan szemlélni a valóságot, amelyben élnek.

Szívtől szívhez kommunikáljunk:

„Ahhoz, hogy jól beszéljünk, elég, ha jól szeretünk”

A „szívvel való beszéd” egyik legfényesebb és ma is lenyűgöző példája a szent egyháztanító, Szalézi Szent Ferenc, akinek nemrégiben, négyszáz évvel halála után, a *Totum amoris est* című apostoli levelet szenteltem. E fontos évforduló kapcsán szeretném megragadni az alkalmat, hogy megemlékezzem egy másik évfordulóról is, mely az idei évre, 2023-ra esik: éppen száz éve, hogy XI. Piusz pápa a *Rerum omnium perturbationem* kezdetű enciklikával a katolikus újságírók védőszentjévé nyilvánította őt. Szalézi Szent Ferenc, a kiváló értelmiségi, termékeny író és mélyreható teológus a 17. század elején volt Genf püspöke – nehéz években, melyeket a reformátusokkal folytatott heves viták fémjeleztek. Szelíd viselkedése, embersége, a türelmes párbeszédre való nyitottsága mindenki, de különösen is azok felé, akik szembeszegültek vele, Isten irgalmas szeretetének rendkívüli tanújává tette. Mondhatnánk róla: „A szép, szelíd beszéd sok barátot szerez, a jóakaró nyelvnek szépen felelgetnek” (Sir 6,5). Egyik leghíresebb kijelentése: „a szív a szívhez szól”, hívők nemzedékeit ihlette meg, közöttük Szent John

Henry Newmant, aki ezt választotta jelmondatául: *Cor ad cor loquitur*. Meggyőződése volt: „Ahhoz, hogy jól beszéljünk, elég, ha jól szeretünk.” Ez azt mutatja, hogy szerinte a kommunikáció nem redukálódhat mesterkéeltségre, arra, amit ma marketingstratégiának neveznénk, hanem a lélek tükrének, a szem számára láthatatlan szeretetmag látható felszínének kell lennie. Szalézi Szent Ferenc szerint éppen „a szívben és a szíven keresztül megy végbe az a szinte észrevétlen és egységes folyamat, melynek következményeként felismerjük Istent”.² A „jól szeretés” révén Szent Ferenc képessé vált arra, hogy megértesse magát a siketnéma Mártonnal és a barátjává váljon; ezért őt tartják a kommunikációs zavarokkal küzdő emberek védőszentjének is.

Ezen „szeretetkritériumból” kiindulva a szent genfi püspök írásaival és életének tanúságtételével is arra emlékeztet bennünket, hogy „az vagyunk, amit közlünk”. A mai divatot meghazudtoló tanítás ez, abban a korban, amelyben – amint azt különösen a közösségi oldalakon tapasztaljuk – a kommunikációt gyakran eszközzé degradáljuk, hogy a világ olyannak lásson bennünket, amilyenek lenni szeretnénk, ne pedig olyannak, amilyenek vagyunk. Szalézi Szent Ferenc számos példányban terjesztette írásait a genfi közösségben. Ez az „újságírói” ötlet olyan hírnevet szerzett neki, amely hamar túlterjedt egyházmegyéje határain, és mind a mai napig él. Írásai, ahogy Szent VI. Pál pápa megjegyezte, „rendkívül kellemes, tanulságos és ösztönző olvasmányok”.³ Elnézve a mai kommunikációs környezetet, nem éppen ezekkel a tulajdonságokkal kellene-e rendelkeznie egy cikknek, egy riportnak, egy rádió- vagy televíziós interjúnak, egy közösségi médiában közzétett bejegyzésnek? Inspirálja hát a kommunikáció területén dolgozókat a gyengédségnek ez a szentje, aki bátran és szabadon kereste és ki is mondta az igazságot, de ellenállt a harsány és agresszív közlés kísértésének!

Szívvvel szóljunk a szinodális folyamatban

Amint már volt alkalmam hangsúlyozni: „az Egyházban is égető szükség van arra, hogy meghallgassuk egymást. Ez a legértékesebb és legtermékenyebb ajándék, amit egymásnak adhatunk.”⁴ Az elfogulatlan, figyelmes és készséges meghallgatásból Isten stílusa szerinti beszéd fakad, amelyet a közelség, az együttérzés és a gyengédség táplál. Az Egyházban sürgősen szükségünk van olyan kommunikáció kialakítására, amely lángra gyújtja a szíveket, amely gyógyír a sebekre, és megvilágítja testvéreink útját. Olyan egyházi kommunikációról álmodom, amely tudja, hogyan kell a Szentlélektől vezérelve, barátságosan, ugyanakkor prófétai módon megnyilvánulni, amely tudja, miként kell új formákat és utakat találni annak a csodálatos üzenetnek, amelynek hirdetését a harmadik évezredben is folytatni kell. Olyan kommunikációról, amely az Istennel és a felebaráttal, különösen a leginkább rászorulókkal való kapcsolatra összpontosít, és amely tudja, hogyan kell lángra lobbantani a hit tüzét egy önközpontú identitás hamujának őrzése helyett. Olyan kommunikációról, amelynek alapja az alázatos meghallgatás és a beszédben a bátor igazságmondás (*parrhészia*), mely soha nem szakítja el az igazságot a szeretettől.

² *Totum amoris est* apostoli levél (2022. december 28).

³ *Sabaudiae gemma* apostoli levél Szalézi Szent Ferenc egyháztanító születésének négyszázadik évfordulója alkalmából (1967. január 29.).

⁴ *Üzenet a tömegtájékoztatás 56. világnapjára* (2022. január 24.).

Békés beszédmóddal fegyverezzük le a szíveket

„A szelíd beszéd megtöri a csontot” – írja a *Példabeszédek könyve* (25,15). Ma minden eddiginél nagyobb szükség van arra, hogy szívvel beszéljünk, hogy előmozdítsuk a béke kultúráját ott, ahol háború dúl, és utat nyissunk a párbeszéd és megbékélés számára ott, ahol gyűlölet és ellenségeskedés tombol. A globális konfliktusok drámai összefüggésében, melyet jelenleg tapasztalunk, sürgető szükség van a nem ellenséges kommunikáció előtérbe kerülésére. Le kell győzni azt a tendenciát, melynek következtében „a nyitott és tiszteletteljes párbeszédben való találkozás és az előremutató szintézis helyett az ellenfél sértő jelzőkkel történő gyors hiteltelenítése vált szokásossá”.⁵ Olyan megszólalókra van szükségünk, akik készek a párbeszédre, akik elkötelezettek a teljes körű leszerelés előmozdítása és a szívünkben gyökeret vert háborús pszichózis lebontása mellett, ahogyan Szent XXIII. János pápa prófétai módon buzdított a *Pacem in terris* kezdetű enciklikában: „Csakis a kölcsönös bizalomban lehet a népek közt a békét megszilárdítani” (*Pacem in terris*, 113). Ennek a bizalomnak olyan beszélőkre van szüksége, akik nem körülsáncolják magukat, hanem bátrak és kreatívak, akik hajlandók kockázatot vállalni annak érdekében, hogy megtalálják a közös nevezőt, melyen a másikkal kapcsolatba léphetnek. Csakúgy, mint hatvan évvel ezelőtt, most is sötét órákat élünk, az emberiség fél, hogy eszkalálódik a háború, melyet a lehető leggyorsabban meg kell fékezni – a kommunikáció területén is. Csak megdöbbenni lehet azon, hogy egyesek milyen könnyelműen szólítanak fel népek és országok elpusztítására. Olyan szavak ezek, amelyek sajnos gyakran brutális erőszakba torkollnak. Ezért el kell utasítani minden háborús retorikát, valamint a propaganda minden olyan formáját, amely az igazságot ideológiai célokból manipulálja és elferdíti. Ehelyett minden szinten olyan kommunikációt kell előmozdítani, amely segíthet megteremteni a népek közötti viták rendezésének feltételeit.

Keresztényként tudjuk, hogy a béke szempontjából kulcsfontosságú a szív megtérése, mert a háború vírusa az emberi szívből ered.⁶ A szívből születnek a megfelelő szavak ahhoz, hogy elűzzük egy zárt és megosztott világ árnyait, és hogy jobb civilizációt építsünk annál, mint amelyet kaptunk. Olyan erőfeszítés ez, amely mindannyiunk kötelessége, de amely mindenekelőtt a kommunikáció területén dolgozóktól kívánja meg azt a felelősségtudatot, hogy hivatásukra küldetesként tekintsenek.

Az Úr Jézus, az Atya szívéből származó tiszta Ige segítsen bennünket, hogy kommunikációnk szabad, tiszta és szívből jövő legyen!

Az Úr Jézus, a testté lett Ige segítsen bennünket, hogy meghalljuk a szívek dobogását, és így újra felfedezzük, hogy testvérek vagyunk, és hogy mérsékeljük a megosztást szító ellenségeskedést.

Az Úr Jézus, az igazság és a szeretet Igéje segítsen bennünket, hogy az igazságot szeretetben mondjuk ki, hogy egymás oltalmazóinak érezhessük magunkat.

Kelt Rómában, a Lateráni Szent Jánosnál, 2023. január 24-én, Szalézi Szent Ferenc emléknapján.

Ferenc

⁵ *Fratelli tutti* enciklika (2020. október 3.), 201.

⁶ Vö. *Üzenet a béke 56. világnapjára*, 2023. január 1.